# I

# Citylevens

# 1

Kort na mijn overlijden was ik terug in Den Haag, de stad waar ik mijn leven lang had gewoond. Ik voelde me als herboren, en dat was ik ook in zekere zin. Al schortte er van alles aan mijn mechaniek – vingers weigerden dienst, een elleboog liet me in de steek –, toch was ik nog aardig heel.

Ik was niet eens zo verbaasd over deze gang van zaken. Ik had dit vaker meegemaakt; vroeger, thuis. In het ouderlijk huis was het haasje-over-springen naar een andere dimensie mijn tweede natuur geworden.

Wat kon ik nog? vroeg ik me af. Wat waren de mogelijkheden, behalve het bij bewustzijn komen?

Het eerste wat ik ondanks mijn mankementen probeerde, was om op te staan. Dat kostte niet overdreven veel moeite. Je hoefde er geen rotsblok voor weg te rollen en er kwam geen engel aan te pas. Dwars door de bekisting, de grafsteen en de laag aarde die me toedekten heen, trad ik het daglicht tegemoet. Mijn laatste rustplaats was mijn laatste rustplaats niet, daar kwam het op neer. En dat gold, mocht je aannemen, niet alleen voor mij.

Ik bevond me op de begraafplaats aan de Kerkhoflaan. Een laan die zijn naam eer aandeed, want hij telde niet één maar twee begraafplaatsen: een katholieke en een algemene. Bekend terrein: de laatste jaren had ik in de buurt gewoond, aan de Koninginnegracht. Als cynisme in je pakket zat, zou je kunnen beweren dat ik met mijn wederopstanding op de keper beschouwd slechts luttele meters was opgeschoven. Niettemin telde ik mijn zegeningen.

Vanwege mijn onverwachte overlijden had ik geen afscheid kunnen nemen. Niet van dierbaren, en niet van de stad. Die schade kon ik nu inhalen met een afscheidsronde door Den Haag.

Van degenen die om me heen begraven waren, lagen er heel wat te rusten. Maar minstens zo talrijk waren de ontzielde lichamen. Waaruit ik begreep dat ik in een tussenfase was beland. Hoeveel tijd

werd me gegund? Op dat punt kon ik beter geen risico nemen maar haast maken met mijn ronde. Het kwam er nu op aan. De klok liep.

Lag er na deze 'tussenfase', vroeg ik me af, nog meer in het verschiet? Waar mocht ik op hopen?

Via de Kerkhoflaan bewoog ik me naar de Bankastraat, straten waar Louis Couperus nog had gedwaald. Ik ijlde over het plaveisel, want mijn voeten hadden er de brui aan gegeven en deden niet meer mee.

Van het Bankaplein – de fontein werkte en kinderen sprongen joelend in en uit het bassin – was het hemelsbreed niet ver naar het Bezuidenhout, de buurt van mijn jeugd. Ik was er een eeuwigheid niet geweest. Dat had zo zijn redenen, geen van alle vrolijk van aard. Maar het moet gezegd dat het weerzien met de wijk waar ik opgroeide niet tegenviel. Zo was de Theresiastraat, waar ik niet ver vandaan had gewoond, uitgegroeid tot een drukker dan drukke winkelstraat, niet vrij van enige schwung.

Ongezien dwaalde ik over de Laan van Nieuw Oost-Indië. Een tram schuurde door de bocht. De winkels waren nog winkel, al droegen ze vaak andere namen en ontbraken slagerij Slootweg, rijwielhandel Cycle Import en zelfbedieningsmagazijn Simon

de Wit. Wie er nog wel onder eigen naam een winkel dreef, was de eigenaar van een ijzerhandel bij wie ik als jongen voor mijn moeder maar vooral voor mijn vader geregeld doosjes spijkers en schroeven moest halen. Gereedschap haalde hij zelf, dat vertrouwden hij en mijn moeder me niet toe.

'En héél gauw!' beet mijn moeder me toe toen ze een handvat dat was afgebroken voor een keukenkastje nodig had. 'Je bent binnen tien minuten terug. Anders zie ik me genoodzaakt je te komen halen en in dat geval sta ik niet voor de gevolgen in.'

Dat advies diende ik dan vooral ter harte te nemen.

'En zorg dat je het bonnetje meeneemt, denk erom.'

'Ben zo terug, mam!' had ik gezegd, en ik vloog de voordeur uit.

Ik wachtte op mijn beurt bij de kassa. Een medewerker hielp de klant voor me.

'Past deze nou ook niet?' vroeg de eigenaar van de winkel verbaasd. 'Ik heb niet veel tuinkranen meer over. Je hebt ze zo'n beetje allemaal geprobeerd. Behalve deze ene rare nog niet. Maar of die past, betwijfel ik.'

'Laat ik die dan maar proberen,' zei de klant. 'Anders weet ik het ook niet.'

'Ik zou zeggen,' zei de eigenaar, 'laat je vrouw ernaar kijken of-ie past. En dan horen we het wel, hè.'

De klant droop af.

'Die zit onder de plak,' zei de eigenaar tegen een collega die uit het magazijn kwam. 'En niet te zuinig ook. Kraantje kapot van de week, lekkage… Kijk, wij fiksen dat zo. Maar dat mag niet van haar. Zij kan dat zelf, denkt ze. Dat is goedkoper.' Ook al mocht ik dan aan de beurt zijn, ik was een snotneus die best even kon wachten. De ijzerwarenhandelaar had geen idee hoe mijn ouders zich soms gedroegen.

'Ze wonen om de hoek. Hij loopt al dagen heen en weer met kraantjes. Zij zit in een karretje. Die heeft ooit een garagedeur op haar benen gekregen, eentje van dik achthonderd kilo, op een bedrijfsterrein in Zoeterwoude. Die mag van geluk spreken dat ze nog benen héέft.'

Hij boog zich over de toonbank naar voren, terwijl hij bleef doorpraten.

'Dus die zit in een karretje, de rest van haar leven. En stuurt hem nu alle kanten op. Tja, je kunt het treffen en je kunt het niet treffen. Hij liever dan ik, dat weet ik wel.'

De winkelbel rinkelde en een nieuwe klant betrad de zaak.

'Zo, jongen, wat kan ik voor je doen?'

Ik schoof het briefje met mijn moeders bestelling over de toonbank, merk en typeaanduiding had ze dik omrand, in de hoop dat de winkel het gewenste handvat op voorraad had. Dan liep het straks hopelijk met een sisser af.

Maar ook als het niet goed afliep, was ik niet bang voor mijn ouders. Inmiddels had ik een remedie ontdekt tegen hun uit-hun-vel-springen. Ik kon weg uit mezelf. Als mijn moeder het weer eens op haar heupen kreeg, zette ik mezelf uit alsof ik een schakelaar overhaalde en belandde dan in een andere wereld, die weinig tot niets te maken had met de wereld van thuis: een doorsnee Haags gezin, woonachtig in een flat in de Adelheidstraat. Mezelf laten overlijden, noemde ik dat. Lukte het, en gelukkig lukte het me in verreweg de meeste gevallen, dan was ik met mijn hoofd ver buiten de dampkring; en heel soms gebeurde het omgekeerde, dan schoof het heelal dichterbij en kwam me zelfs tegemoet – terwijl ik tegelijkertijd met beide benen stevig op het oppervlak van de planeet bleef staan, waar geen kwelgeest me kon raken. Om korte tijd van de wereld te zijn, daar draaide ik mijn hand niet voor om; en langduriger elders vertoeven werd een minder grote stap. Het was andere koek dan staartdelingen in de schoolbanken maken of leren dat Lima de

hoofdstad van Peru is, maar La Paz niet van Bolivia.

Mijn ouders dachten dat ze me raakten waar ze me raken konden, en dat deden ze ook in zekere zin, maar daarmee openden ze zonder dat ze het wisten de poort naar een ontsnappingsroute en naar een voor mij grootse beloning. Ik kon toveren.

In noodgevallen trok ik een ander universum aan zijn jasje.

Die andere wereld waarin ik verzeild raakte beviel me zelfs zo goed dat ik, ook toen ik de band met mijn ouders allang had verbroken, mijn toevlucht bleef zoeken in het mezelf periodiek laten overlijden. Sterker, die overleden status werd dagelijkse kost. Van enige afstand zag ik mezelf in het hier en nu voorbijgaan. Ik was van mezelf af en daarmee herboren. Soms beviel het me in een andere wereld zo goed, dat ik die andere wereld liever niet wilde verlaten.

Tegen anderen repte ik hier met geen woord over. Dan liep ik het risico tot zonderling te worden verklaard, of erger. Zelfs Nicolette, mijn vrouw, had ik hier nooit over verteld.

De verkoper keek van het briefje naar mij.

'Ben jij er een van Remmerswaal?' vroeg hij. 'Uit de Adelheidstraat?'

Dat kon ik niet ontkennen, al wilde ik dat wel. Ik wilde ervandoor, maar kon mijn voeten niet zo snel vinden.

'Niet om het een of ander, jongeman, maar er staan hier nog een paar postjes open van je ouders. Onbetaalde rekeningen. Niet dat het om grote bedragen gaat, dat niet, en ik zou je normaal gesproken de door je moeder gewenste spullen best willen meegeven, klein bier, maar die posten staan inmiddels al knap lang open. Dus als je het niet erg vindt… Loop even terug naar huis en vraag ze of ze aan hun verplichtingen willen voldoen. Ze mogen ook best zelf langskomen, dan leggen we het ze even uit. Doen we dat zo? Afgesproken. Dan zie ik je straks.'

Je hoefde geen koffiedikkijker te zijn om te kunnen voorspellen wat me bij thuiskomst boven het hoofd hing. Het leek me wijs om mijn terugkeer voorlopig uit te stellen.

Mijn ouders, gesteund door de leerkrachten op school, zouden uitgroeien tot een plaag van Bijbelse allure. Hoe korter ik leefde, des te eerder was ik ervan af. Maar die weg koos ik niet. Ik koos een andere weg.